

Divers bereik

JEUGDHULP NAAR MIGRATIEACHTERGROND IN AMSTERDAM

Rob Gilsing
Femke Stoutjesdijk
Marjolijn Distelbrink
Bas Tierolf

Divers bereik

JEUGDHULP NAAR MIGRATIEACHTERGROND IN AMSTERDAM

Rob Gilsing

Femke Stoutjesdijk

Marjolijn Distelbrink

Bas Tierolf

Met medewerking van

Marlinda van het Hoff

Utrecht, maart 2018

Samenvatting

Aanleiding

Uit landelijk onderzoek is bekend dat het gebruik van (verschillende typen) jeugdhulp sterk kan verschillen tussen etnisch-culturele groepen (Gilsing et al. 2015; Bellaart et al., 2016; Tierolf et al., 2017). Er lijkt sprake te zijn van ondergebruik van diverse vormen van jeugdhulp bij Turks- en Marokkaans-Nederlandse jeugdigen. Zij maken minder dan gemiddeld gebruik van verschillende vormen van jeugdhulp en hebben minder vaak een maatregel jeugdbescherming. Dit terwijl er binnen deze groep gemiddeld veel factoren zijn die een relatief hoog gebruik van jeugdhulp voorspellen. Bijvoorbeeld het naar verhouding veel voorkomen van een laag opleidingsniveau, voortijdig schoolverlaten, chronische ziekte of het gebruik van verslavende middelen. Of het opgroeien met laagopgeleide ouders of in een arm of eenoudergezin. Jeugdigen met een Antilliaans- en Surinaams-Nederlandse achtergrond hebben eveneens relatief veel te maken met factoren die een hoger gebruik van jeugdhulp voorspellen. Dat stemt overeen met het relatief hoge gebruik van diverse vormen van jeugdhulp in deze groepen, en hun oververtegenwoordiging in de jeugdbescherming en jeugdreclassering.

Voor de gemeente Amsterdam vormde deze inzichten de reden nader onderzoek te laten doen naar het gebruik van verschillende vormen van jeugdhulp door groepen met een verschillende migratieachtergrond in Amsterdam. Dit onderzoek draagt bij aan inzichten over de werking van het Amsterdamse jeugdstelsel, in het bijzonder over het bereik van verschillende kwetsbare groepen.

Opzet van het onderzoek

In dit onderzoek keken we specifiek naar de samenhang tussen migratieachtergrond en jeugdhulpgebruik in Amsterdam. Hierbij hadden we specifieke aandacht voor het gebruik van jeugdhulp geboden door de Ouder- en Kindteams. We brachten voor groepen met verschillende migratieachtergronden in beeld welk aandeel van de jeug-

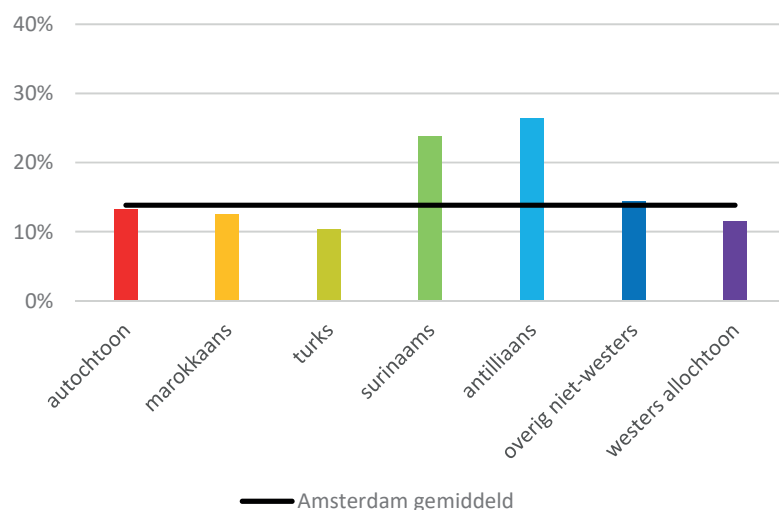
digen ‘gebruik maakt’ van jeugdhulp of een maatregel jeugdbescherming of jeugdreclassering heeft. We gebruiken het begrip totale jeugdzorg als overkoepelend begrip. Het gaat dan om jeugdigen die jeugdhulp hebben ontvangen en/of te maken hadden met een maatregel.

Dit onderzoek is vernieuwend omdat we onderscheid hebben gemaakt naar jeugdigen die wel en niet in een bijstandsgezin opgroeien, om zo een beter beeld te krijgen van het gebruik in kwetsbare groepen. Bovendien hebben we onderscheid gemaakt naar jeugdigen met een eerste, tweede en derde generatie migratieachtergrond. De Amsterdamse cijfers zijn steeds vergeleken met de cijfers uit Rotterdam, Den Haag en Utrecht. Voor Amsterdam is bovendien specifiek ingezoomd op de 22 werkgebieden van de Ouder- en Kindteams. Het onderzoek betreft het jaar 2016.

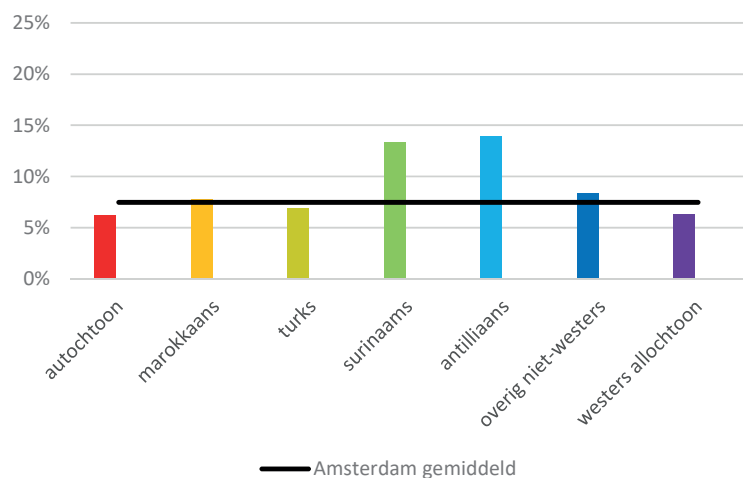
Gebruik naar herkomstgroep

Het in de aanleiding geschetste beeld is ook in Amsterdam waarneembaar, alhoewel dit minder geldt voor het gebruik van Ouder- en kindteams (figuur 2) dan voor de ‘totale jeugdzorg’ (figuur 1). Ook in Amsterdam geldt dat jeugdigen met een Turkse en Marokkaanse migratieachtergrond minder dan op grond van risicofactoren mag worden verwacht in beeld zijn bij de jeugdhulp, inclusief de Ouder- en Kindteams.

Figuur 1 Jeugdigen met jeugdhulp, -bescherming en/of reclassering, Amsterdam, naar migratieachtergrond (1^e en 2^e generatie, percentages per herkomstgroep, 2016)

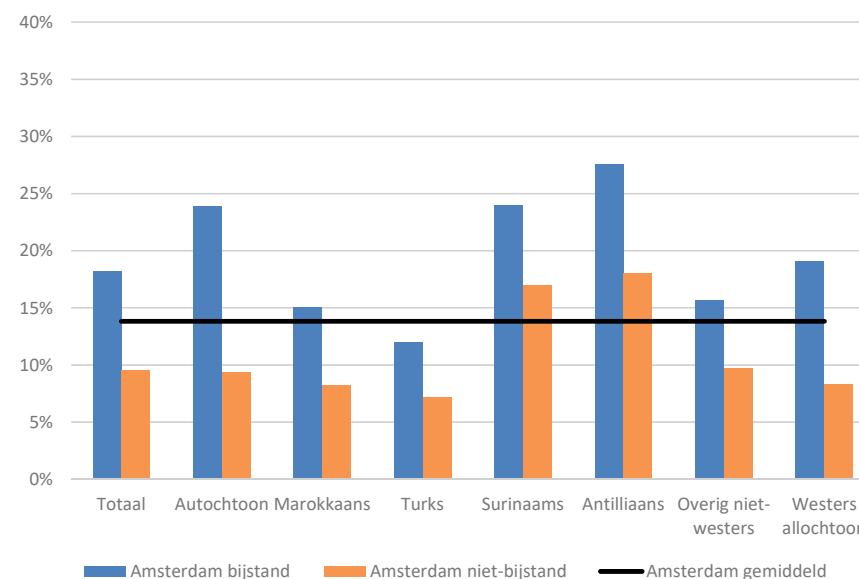
Figuur 2 Jeugdigen met jeugdhulp door Ouder- en Kindteams, Amsterdam, naar migratieachtergrond (1^e en 2^e generatie, percentages per herkomstgroep, 2016)

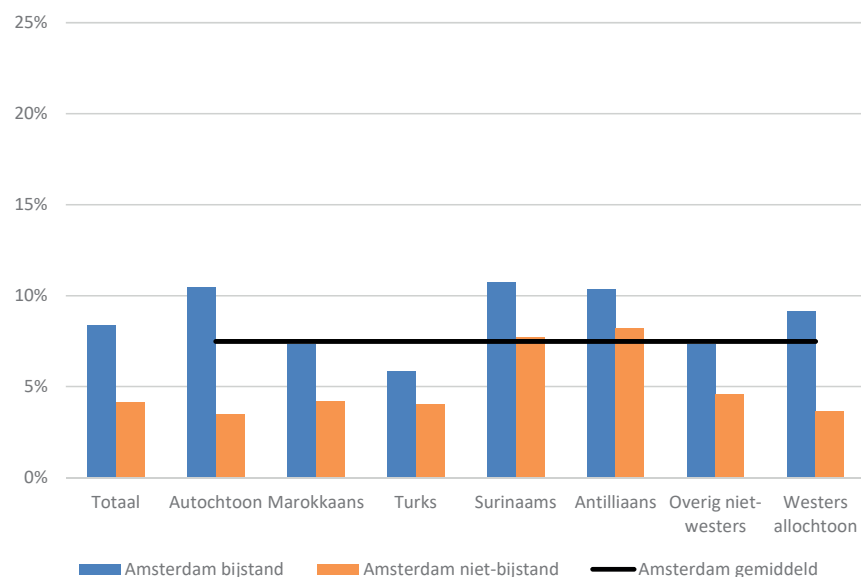
Relatie met opgroeien in bijstandsgezin

Het opgroeien in een huishouden dat rond moet komen van een bijstandsuitkering, is een belangrijke risicofactor voor het gebruik van jeugdhulp. De verwachting zou zijn dat de verschillen naar migratieachtergrond kleiner zijn als we alleen kijken naar de jeugdigen die opgroeien in een bijstandsgezin. Figuur 3 laat zien dat het gebruik van enige vorm van jeugdzorg onder Turks- en Marokkaans-Nederlandse jeugdigen in een bijstandsgezin veel lager ligt dan het gemiddelde over alle jeugdigen in een bijstandsgezin. Dat geldt ook voor jeugdigen met een overig niet-westerse migratieachtergrond. Datzelfde beeld zien we in wat afgezwakte mate terug bij het gebruik van jeugdhulp door Ouder- en Kindteams (figuur 4). Het is opvallend dat het opgroeien in een bijstandsgezin bij de groep autochtone jeugdigen meer uitmaakt voor de kans op jeugdhulpgebruik dan in de groepen jeugdigen met een migratieachtergrond.

Figuur 3 Jeugdigen met jeugdhulp, -bescherming en/of reclassering, Amsterdam, naar migratieachtergrond (1^e en 2^e generatie, percentages per herkomstgroep, 2016)

Figuur 4 Jeugdigen met jeugdhulp door Ouder- en Kindteams, Amsterdam, naar migratieachtergrond (1^e en 2^e generatie, percentages per herkomstgroep, 2016)

Verschillen naar migratiegeneratie

Maakt het uit tot welke migratiegeneratie jeugdigen behoren? We onderzochten de verschillen in het gebruik van jeugdhulp tussen jeugdigen van de eerste, tweede en derde generatie en jeugdigen zonder een migratieachtergrond (tot in de derde generatie). In het algemeen neemt het gebruik van enige vorm van jeugdzorg met de generaties af. Bij de jeugdhulp door Ouder- en Kindteams zien we dit generatie-effect niet of veel minder sterk binnen de Turkse, de overig niet-westerse en (in mindere mate) de Marokkaanse herkomstgroep.

Verschillen naar de 22 gebieden

In dit onderzoek zijn ook de verschillen in het gebruik van jeugdhulp tussen de 22 Amsterdamse gebieden in beeld gebracht. Hierbij hielden we rekening met een niet-westerse, westerse of geen migratieachtergrond, en binnen die groepen met het al dan niet opgroeien in een bijstandsgesin. Het voert te ver om de resultaten van die analyse in deze samenvatting uitvoerig te bespreken. Er zijn evenwel grote verschillen tussen de gebieden. Het verdient sterk de aanbeveling om deze verschillen aandacht te geven en zo te trachten tot mogelijke verklaringen voor de verschillen te komen.

Verschillen tussen de G4

Tot slot: in dit onderzoek is Amsterdam steeds vergeleken met de collega-G4-steden Rotterdam, Den Haag en Utrecht. De patronen in Rotterdam en Den Haag zijn *grosso modo* gelijk aan die in Amsterdam. Utrecht laat echter op veel punten een ander beeld zien. Hier is het gebruik door jeugdigen met een Turkse en Marokkaanse migratieachtergrond wat hoger dan in de andere steden. Ook lijkt de factor ‘opgroeien in een bijstandsgesin’ de kans op het gebruik van jeugdhulp in alle herkomstgroepen sterker te vergroten. Hetzelfde geldt voor het gebruik van jeugdhulp door de buurtteams jeugd en gezin (zoals deze in Utrecht heten).

Het gebruik van jeugdhulp verschilt sterk tussen etnisch-culturele groepen. Zo lijken Turks- en Marokkaans-Nederlandse jeugdigen minder dan gemiddeld gebruik te maken van jeugdhulp. Dat terwijl er binnen deze groepen juist veel factoren voorkomen die een hoog gebruik van jeugdhulp voorspellen, zoals een laag opleidingsniveau of het gebruik van verslavende middelen. Voor de gemeente Amsterdam vergeleken wij het jeugdhulpgebruik (waaronder het gebruik van Ouder- en Kindteams) van verschillende etnisch-culturele groepen in Amsterdam. Het onderzoek betreft het jaar 2016.

We zagen dat Turks- en Marokkaans-Nederlandse jeugdigen inderdaad minder dan verwacht in beeld zijn bij jeugdzorg. Dit onderzoek is vernieuwend omdat het onderscheid maakt naar jeugdigen die wel en niet in een bijstandsgezin opgroeien. Het valt op dat het gebruik van jeugdhulp onder jeugdigen met een Turkse en Marokkaanse achtergrond die in een bijstandsgezin opgroeien, veel lager ligt dan het gemiddelde gebruik van jeugdhulp door jeugdigen in een bijstandsgezin. We maakten ook onderscheid naar jeugdigen met een eerste, tweede en derde generatie migratieachtergrond, en zagen dat het gebruik van jeugdzorg over het algemeen afneemt met de generaties.

In dit rapport vergelijken we de Amsterdamse cijfers over jeugdhulpgebruik steeds met de cijfers uit Rotterdam, Den Haag en Utrecht. Voor Amsterdam is bovendien specifiek ingezoomd op de 22 werkgebieden van de Ouder- en Kindteams.